Halászati Lapok

A Magyar Mezőgazdaság melléklete

II. évfolyam

2001/ November

A Haltermelők Országos Szövetsége
és a Halászati Terméktanács információs és marketing hírlevele

A kicsikre is odafigyelni

Október végén, november elején kezdődik a nagy munka, az „aratás", vagyis a lehalászás. Ilyenkor még nem szokás beszélni arról, hogy mennyi halat termeltek az idén, hiszen csak a korábbi termésbecslések számai ismertek. Azt azonban már most látják a halászok, hogy – főként Dunántúlon – kevesebb lesz a hal mennyisége, mint amit vártak. Ennek oka a nagymértékű vízhiány, mondhatni aszály. Németh István, a Tógazda Halászati Szövetkezet elnöke a nyárádi tó lehalászásakor is azt tapasztalta, hogy a hal kisebb súlyú, legalább 30–50 dekával. Ebből a tóból mintegy félmillió köbméternyi víz hiányzott a gazdálkodáshoz az elmúlt hónapokban, s emiatt kisebb volt az életterük a halaknak, így nem tudtak olyan ütemben fejlődni, ahogy ezt a takarmányozási eredmények előre sejtették.

• Elnök úr, nagy-e a veszteségük?

– Elég nagy, de túléljük. A Tógazda Halászati Szövetkezet tíz éve alakult néhány mezőgazdasági kistermelő szövetkezéséből, mára viszont egy 800 hektáron gazdálkodó, közepes halászati vállalkozássá fejlődtünk. Jelentős a szállítójármű parkunk. Kilenc megyében gazdálkodunk, ami akárcsak a csapadék, illetve vízhiány, elég nagy gondot okoz. Az ivadékot, a takarmányt több megyén keresztül kell mozgatnunk. Ezzel együtt az elmúlt évtizedben sikerült megkapaszkodnunk a magyar halászatban, s az egynyaras ivadék előállítástól az étkezési halon keresztül az önálló exportig mindennel foglalkozunk. Az éves árbevételünk 250–300 millió forint, attól függően, hogyan alakul a hal ára. Az elmúlt esztendő kifejezetten gyenge év volt, bízunk benne, hogy az idei, a jobb áraknak köszönhetően magasabb árbevételt biztosít. Az aszály viszont jelentősen sújtotta gazdaságunkat, a Veszprém megyei Nórád községben például teljesen kiszáradt a tavunk. Itt, Nyárádon pedig félmillió köbméter víz hiányzott, s a mellékelt ábra is mutatja, hogy a halak 1,5–2 kilogramm helyett 1,1–1,2 kilóra nőttek meg. A mintegy 15 mázsányi súlyhiányt azzal próbáljuk kompenzálni, hogy nagyobb mennyiségű ragadozó halat értékesítünk. Ebből a tóból 15 mázsa csukát fogtunk ki. Vannak tavaink, ahol csukával próbáljuk kietetni a jelentős mennyiségű kárász és keszeg féléket, illetve a nagy tömegű raszbórát süllővel. A ragadozó halak ára az egész európai piacon jobban emelkedett, mint a pontyféléké. Jelenleg 400 forint plusz áfa áron adjuk a pontyot, de úgy gondolom, karácsonyig még emelkedni fog az ár tíz százalékkal, tehát várunk még az eladással.

Az aszály viszont jelentősen sújtotta gazdaságunkat, a Veszprém megyei Nórád községben például teljesen kiszáradt a tavunk.

• Ön is említette, hogy a nyolcszáz hektárnyi tófelületük kilenc megyében található. Nem sok ez egy kicsit?

– Földrajzi szétszórtságunkból adódóan sokkal több a szervezési feladat, mint más gazdaságnál. Nehezen tudjuk megoldani a vagyonvédelmet, a takarmányok szállítását és tárolását. Négy önálló terménytárolónk van, így Szolnok, Baranya, Zala és Somogy megyékben, ahová aratástól aratásig tároljuk be a takarmányt. A gazdaság méreteiből adódóan mintegy 1000–1300 tonna gabonát használunk fel évente. Jó minőségű takarmányokat veszünk. Ami a finanszírozást illeti, nyári halászatokkal próbáljuk elérni azt, hogy minél kevesebb bankkölcsönre legyen szükségünk. Ezzel együtt, néhány évvel ezelőtt jelentősebb hitelt vettünk fel, amit kamatostul részleteiben fizetünk. Gazdálkodásunk évek óta nyereséges, de tavaly nagyon kis nyereség jutott, ami nem tette lehetővé, hogy folytassuk a beruházásokat. Előtte ugyanis halastavak rekonstrukcióját, új telelők építését, külső halágyak felújítását saját erőből végeztük, jelenleg egy telelőtelep bekerítése folyik, mivel sajnos, csak ennyire futotta. Jövőre szeretnénk új telelők építésével előre lépni a haltárolás kapacitásának a növelésével.

• Szokatlan egy halászembertől, hogy azt mondja, nyereséges a gazdálkodása... Hogyan tudják ezt elérni, hiszen ma nem ez a jellemző?

– A költségtakarékos gazdálkodásnak az eredménye az, hogy nem halmozunk fel veszteséget. Az, hogy magunk állítjuk elő a lárvától az egy- és több nyaras ivadékot, nyári halat termelünk, továbbá eddig volt annyi pénze a cégnek, hogy aratáskor dömping áron tudjuk megvenni a kukoricát, a gabonát, jelentősen csökkenti a költségeinket. A horgászpiacon olyan árral vagyunk jelen, ami a horgászoknak is és nekünk is megfelel. Az elmúlt év alacsony árai persze megviselték a szövetkezetet is,

(Folytatás a 2. oldalon)

Tartalom:

A jövő évi piacrajutást elősegítő támogatások	3
Új pontybetegség Európában	4
Halételekhez illő borok versenye	5
Évadzárás Jászkiséren	6
Agronómusok Dinnyésen	7
BS FARM – HACCP rendszer	7
A természeti erőforrások védelme	8

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

A kicsikre is odafigyelni

(Folytatás az 1. oldalról)

de ha marad a 400 forint körüli ár, akkor az idei évben nagyobb lesz a nyereség. Most folyik egyébként a szövetkezet részvénytársasággá való átalakítása. Ha minden igaz, november végére befejeződik az átalakulás. Erre azért volt szükség, hogy a tulajdonviszonyokat véglegesen és megnyugtatóan tisztázzuk a részvények kibocsátásával. Az átalakulásban az is közrejátszott, hogy a szövetkezet, mint vállalkozási forma, a szövetkezeti törvény hatálya alá tartozni – hogy finoman fogalmazzak – ma sem jelent előnyöket. A részvénytársasági forma talán nagyobb teret biztosít a külföldi tőke bevonásához is. Hosszabb távon izraeli cégekkel szeretnénk előrelépni a termelés és a feldolgozás területén.

• Érinti-e a tulajdonosi kört a külső üzletrész tulajdon?

– Nem, miután ilyen nincs a szövetkezetben. A tagok ma is aktív dolgozóink, akik valamennyi üzletrészt birtokolják. Az alakulás óta szűkült a tulajdonosi kör, jelenleg néhány család tulajdonában van a szövetkezet.

• Elnök úr, tekintsünk kicsit messzebbre a saját cégénél. Hogyan ítéli meg a magyar halászság helyzetét?

– Olyan ágazatnak ítélem, amelyben van perspektíva. Az aquakultúra óriási lehetőségeket biztosít, ha a technológiában előbbre lépünk. Olyan lehetőségeket nem aknáztunk még ki, amit az Európai Unióhoz történő csatlakozásig ki kell használnunk. A csatlakozás után csakis a modern technikát alkalmazó halászati gazdaságok maradnak életben. Az iparszerű technológiák bevezetése elkerülhetetlen, miként az intenzív termelés fokozása trágyázással, műtrágyázással, oxigén bevezetésével. Azt gondolom, hogy érdemes az izraeli módszereket átvennünk, ahol egy hektáron éppen tízszer annyi halat termelnek, mint Magyarországon, és sokkal jövedelmezőbben állítják elő a pontyot. Nem szabad kihagyni a fejlődésből a tápok használatát sem, bátran nyúljunk hozzá a nagyobb fehérje koncentrátumot tartalmazó takarmányokhoz, amelyek magasabb árai a nyári jobb árakkal kompenzálhatók. Ezzel a folyamatos ellátást is biztosíthatjuk, amely azért fontos, mert ezzel tudjuk az egy főre jutó éves fogyasztást növelni. Jelenleg az alacsony halfogyasztás oka a periodikus jelenlét a piacon. Míg a fővárosban jó az ellátottság, addig vidéken nem lehet halat kapni. A hal terítése, kereskedelme nem megoldott, ehhez feldolgozókat kell építeni, s ahogy a baromfi a '70-es évek közepén a feldolgozók létesítésével áttörte a piacot, a haltermelőknek is ezt az utat kell választaniuk. A fejlődés másik útja a horgásztatás, s ahol erre van mód, a falusi turizmus épülhet a horgászturizmusra. A halásznak is fel kell készülnie, idegenforgalmi ismereteket kell szereznie, kultúrált horgászati lehetőségeket kell teremteni. Ez nagy kitörési pontja lehet a halászatnak, amelyhez persze jelentős beruházások szükségesek. A horgászturizmus összekapcsolható a természetvédelemmel is, hiszen a madárfotózástól a halfogyasztásig lehet a vertikumot kiépíteni.

Olyan lehetőségeket nem aknáztunk még ki, amit az Európai Unióhoz történő csatlakozásig ki kell használnunk. A csatlakozás után csakis a modern technikát alkalmazó halászati gazdaságok maradnak életben.

• Ön hol tud ilyen horgászparadicsomot létrehozni?

– Hévíz és Zalakaros között vettünk olyan tavakat, amelyeket kifejezetten idegenforgalmi célokra szánunk. Jelenleg hagyományos haltermelés folyik itt, de már épül a villanyvezeték, az aszfaltút. Lassan megépítjük a teljes infrastruktúrát is. És Somogy megyében is van hasonló elképzelésünk, itt Nagykanizsától délre bér horgásztavakat alakítunk ki.

• December 7.-én tisztújító közgyűlését tartja a szövetség. Ön hogyan ítéli meg a munkájukat?

– Azt gondolom, hogy a szövetségnek és a terméktanácsnak egy szervezetbe kellene tömörülniük. Olyan kicsi ez az ágazat, hogy a párhuzamos tevékenységből eredő jelentős többlet költséget nehezen viseli. A szövetség és terméktanács vezetőinek harcosabb érdekvédelmet kellene megvalósítania. Pozitívan értékelem a szövetség marketing munkáját, ami a sajtó közreműködésével jelentős előrelépéseket hozott a hazai halfogyasztás növelése terén. Továbblépést várok tehát a terméktanács és a szövetség érdekvédelmi munkájában, ám ehhez az is szükséges, hogy a kormányzat is nyitott és befogadó legyen a halászság gondjaira. Az idei ciklusról ezt nem mondhatjuk el maradéktalanul... Számítok arra is, hogy a szövetség elnöksége is megújul, hiszen tapasztaljuk, hogy néhányan bizony belefáradtak már ebbe a munkába. Azokat a fiatalokat kell előtérbe, pozícióba helyezni, akik önmaguk is foglalkoznak haltermeléssel, s önállóan gazdálkodnak. Egyébként a szövetségen és terméktanácson kívüli a kistermelők érdekvédelme nincs megoldva, ezt kihasználják a köztes kereskedők, akik valójában nagykereskedők, hiszen a termelőtől közvetlenül a boltokba viszik a halat. ők nagyban hozzájárulnak az árak leszorításához, és kihasználják a kistermelő kiszolgáltatottságát. Az új szövetségnek meg kell keresnie ezeket az 5–10 hektáros tógazdákat, s akár anyagi bevétel nélkül, az ő érdekeiket is képviselni kellene.

Pozitívan értékelem a szövetség marketing munkáját, ami a sajtó közreműködésével jelentős előrelépéseket hozott a hazai halfogyasztás növelése terén.

(hajtun gy.)

Az étkezési ponty és busa termelői árai (Ft/kg) 2001. év 43. hét (október 22–26.) az ország egyes régióiban

Régió megnevezés	Ponty	Busa
Dél-Alföld	450	140-176
Észak-Alföld	440-460	150-170
Dél-Dunántúl	380-420	150
Közép-Magyarország	400-460	150-170

(Forrás: Halászati Terméktanács)

„Jávorka Sándor" Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakiskola

FELVÉTELT HIRDET A HALÁSZ SZAKMÁBAN TÖRTÉNŐ TOVÁBBTANULÁSRA:

Jelentkezhetnek:

- ❍ a 8. osztályt végzők a 9–10. osztályba, majd a 2 éves szakmai képzésre,
- ❍ a 10. osztályt végzők a 2 éves szakmai képzésre.

Nyílt napok: 2001. november 20., 2002. január 29.

TATA Diófa u. 18. • Tel.: 34/587-660

Web-lapunk: www.mezgazd-tata.sulinet.hu

A jövő évi piacrajutást elősegítő támogatások

A Halászati Terméktanács a javaslat elkészítésénél a 2001. évi támogatásokat kiegészítette, az ágazat 2002. évi az előrelépését segítő feladatok támogatásával.

1. Közösségi agrármarketing támogatás

A 2002. évet elképzelésünk szerint az 1999. évben elkezdett ágazati marketing kiemelkedő évének tekintjük. Marketing munkánk célja a halfogyasztás növelése, a halfogyasztási szokások megváltoztatásával és a hazai lakosság hallal kapcsolatos ismereteinek bővítésével. Ezért szándékunk szerint a 2002. évet a „Hal Évé"-nek tekintjük. A 2002. évre tervezett koncentrált eseménysor és a hozzá tartozó, több médiára alapozott reklámkampány 90 millió Ft támogatást igényel. Természetesen továbbra is fontosnak tartjuk a regionális kiállításokon és egyéb rendezvényeken a haltermékek megjelenítését.

2. A központi és terméktanácsi informatika támogatása

Kedvezőnek ítéljük meg a terméktanácsok informatikai támogatását, mégis gondot jelent évek óta, hogy bár a szerződés az információs rendszer működtetésére adja a támogatást, de kizárja a munkabérre való felhasználást. Ennek az ellentmondásnak a feloldására javasoljuk, hogy az informatikai támogatásra kapott összeg meghatározott része – javaslatunk szerint 20–30%-a – munkabér kifizetésére legyen felhasználható.

3. Élelmiszer-biztonsági rendszer kidolgozásának és bevezetésének támogatása

Az európai csatlakozás és a hazai élelmiszer-higiéniai követelmények is szükségessé teszik, hogy a halászat TEÁOR 05.01 és a halgazdálkodás TEÁOR 05.02 is megkapja az élelmiszer-biztonsági rendszer kialakításához a támogatást. Értelmezésünk szerint ilyen célú támogatásban a halfeldolgozás TEÁOR 15.20 (mint az élelmiszeripar része) továbbra is részesüljön támogatásban.

4. Egyes állati eredetű hulladékok ártalmatlanításának költségtámogatása

A halfeldolgozóból származó emberi fogyasztásra alkalmatlan melléktermék és hulladék feldolgozását és megsemmisítését javasoljuk támogatásban részesíteni.

A javasolt támogatás mértéke az igazolt költség 50%-a.

5. Egyes élő halak piacra jutásának támogatása

Változatlanul indokoltnak tartjuk az ősszel lehalászott és betárolt étkezési ponty és busa többletköltségének támogatását. A támogatás alapját a december 31-ei záróészlet adja, mértékét pedig a március 1. és június 30. közötti időszakban belföldön értékesített és számlával igazolt hal mennyisége jelentse, és továbbra sem támogatható az exportra értékesített hal. A támogatás mértéke a számlával igazolt értékesített hal után:

2002. március hó:	12 Ft/kg
2002. április hó:	25 Ft/kg
2002. május hó:	35 Ft/kg
2002. június hó:	40 Ft/kg

6. A balatoni busa ökológiai célú halászatából származó termékek forgalmazásához a szükséges támogatási keret fenntartását javasoljuk.

7. Állat-egészségügyi költségek támogatása

a) Halállomány vírusvizsgálat költségének támogatása.

Támogatás vírusmentesítési vizsgálat címén igényelhető. Az igénylés telephelyenként évi két vizsgálatra kérhető. A támogatás mértéke: az Országos Állategészségügyi Intézet számlája alapján ÁFA nélkül figyelembe vett költségek összege lehessen, de ez nem lehet több vizsgálatonként 85.000 Ft-nál.

b) A halszállítás állategészségügyi költségeinek támogatása.

A 2001. évben rendeletben szereplő feltételrendszert javasoljuk megtartani. A támogatás mértékét viszont a berakott hal után 1,40 Ft/kg-ban javasoljuk megállapítani és a támogatható mennyiség 9000 tonna legyen.

c) Állatbetegségek megelőzési költségeinek és állatgyógyszer-vásárlások támogatása

A támogatás a halállomány gyógyszeres kezelésére és a megfelelő halegészségügyi prevenció költségeire vehető igénybe. A támogatás mértéke a számlával igazolt ÁFÁ-t nem tartalmazó halegészségügyi költség lehet, amely tógazdaságokban az üzemelő tóterületet figyelembe véve hektáronként 1.500 Ft; az intenzív halnevelő telepeken pedig 100.000 Ft/telep lehet. Támogatás egyszer vehető igénybe az illetékes megyei adóhatóságtól legkésőbb 2002. november 15-éig. A támogatás várható összege 30 millió Ft.

A javasolt támogatások igénylésére azok jogosultak, akik a Halászati Terméktanács tagjai.

Megjegyzés: halgazdaság fogalmába beleértjük az intenzív halnevelő telepeket is.

Balogh József sk
elnök

Étkezési élő és „jegelt" halak fogyasztói árai (Ft/kg) 2001. év 43. héten (2001. október 22–26. között) az ország különböző piacain

	ponty	amur	busa	süllő fogas	harcsa	csuka	pisztráng	kecsege	törpeharcsa	angolna	márna	keszeg	kárász	afrikai harcsa
Budapest														
Nagycsarnok	650	600	300	1700	1400	850	1150	1200	500	1500	300	200	350	-
Lehel u.	750	-	298	1548	-	848	1400	-	490	-	-	278	360	748
Rákóczi tér	650	650	350	1450	1380	850	1250	1100	500	-	-	350	350	700
Békásmegyer	750	650	390	1500	1300	750	1300	880	450	-	300	300	350	-
Fény utca	760-790	-	-	1500	1300	1200	1200	1400	600	-	-	350	400	-
Debrecen	650	600	350	2000	1500	1000	1500	-	-	-	-	350	350	-
Győr	580	500	299	1150	1250	850	770	800	-	800	280	280	280	-
Miskolc														
Pécs	600	350	220	1100	1000	800	-	800	400	800	400	220	240	-
Szeged	600-650	550	250-280	1100	1000	-	-	-	450	-	-	-	300	-
Szekszárd	560	380	200	1500	1100	850	-	-	300	-	-	250	250	-

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Új pontybetegség Európában

Kórokozó: a koi herpes vírus (KHV)

A betegség fellépése és elterjedtsége

Német kutatók a koi pontyok tömeges elhullásával járó új betegséget ismertettek (*Bretzinger* és mtsai, 1999). A Németországban már 1997 szeptemberében fellépő betegséget a kopoltyú és a bőr elváltozásai kísérték. A különböző európai országok – Németország, Hollandia, Egyesült Királyság, Belgium – díszhal-tenyésztői hatalmas veszteségeket szenvedtek: egész tavak koi állománya néhány nap leforgása alatt teljesen kipusztult. Belga kutatók 1998-tól kezdődően észlelték ezt a jelentős elhullással járó megbetegedést (*Body* és mtsai, 2000). A betegség kezdetben csak importált koi ponty állományokban jelentkezett. Nyugat-Európán kívül Dél-Afrikában, Izraelben és az USA-ban is megállapították. Németországban, 2000 tavaszán már a pontyos tógazdaságokban is kárt okozott (*Hoffamann* és mtsai, 2001).

A betegség tünetei és a külső elváltozások

A beteg halak a befolyó vízhez gyülekeznek, s a vízfelszín közvetlen közelében bágyadtan úszkálnak. Légzésük szapora, a kopoltyún és bőrön szabad szemmel is jól látható elváltozásokat lehet megfigyelni. A kopoltyút és a bőrt kezdetben bőséges nyálka borítja. Később a halak egy részén a fokozott nyálkatermelés megszűnik, emiatt a bőr a nyálkátlanná válik, és kifejezetten érdes tapintatú lesz. Az úszók szélén a hám leválik és az úszósugarak lecsupaszodnak. A fokozottan nyálkásodó kopoltyún a lemezek vége duzzadt. Később a betegségre jellemző fő tünet is megjelenik: a kopoltyú elhal. Az elhalás halanként váltakozó mértékű: egyes halakon csak gócokban mutatkozik, más halakon a kopoltyú egész ívére kiterjedhet. A beteg hal szeme gyakran beesett.

Boncoláskor a belső szervek sápadtsága, és az elülső vese gyakori duzzadt volta tűnik fel. A szövettani vizsgálatok során a kopoltyú filamentumokban lymphocyták, a másodlagos lemezkék hámjában eosinophil garanulocyták jelennek meg. Az eosinnal és hematoxylinnel festett kopoltyúszövet légzőhámsejtjei magjában eozinofil zárványok mutathatók ki. A belső szervek szöveteiben elhalt területeket lehet látni. A lép, máj, vese szövetének egyes sejtjeiben szintén magzárványok figyelhetők meg.

Az elhalt kopoltyúról izolált különböző (Aeromonas, Citrobacter, Pseudomonas és Micrococcus) baktérium fajok ellen alkalmazott antibiotikum kezelés hatástalan volt.

A különböző sejtvonalakon pl. EPC, FHM egyes szerzők vírust nem tudtak izolálni, ugyanakkor az ultrastruktúrális vizsgálatokkal a herpes vírust kimutatták (Bertzinger és mtsai, 1999). Más szerzők az EPC, FHM sejtvonalakon 3–4 hét elteltével kezdték észlelni az ún. citopatogén hatást. Az izolált vírust először paramyxovirusnak minősítették (Body és mtsai, 2000).

A víz halélettani szempontból legfontosabb paraméterei (pH, oxygén-tartalom, ammónia és nitrit koncentráció) rendszerint nem voltak kifogásolhatók. A parazitológiai vizsgálatok során a kopoltyún az oxigén felvételt gátló élősködőket nem találtak.

A vírus izolálásával több munkacsoport is foglalkozott, a herpes vírus azonosítása Hedrick és munkacsoportjának érdeme.

A betegség 17–20 °C vízhőmérséklet felett lép fel. A klinikai tünetek igen sok halon egyszerre jelentkeznek és az elhullás elérheti a 100%-ot is. Ugyanabban a tóban lévő más halfajokon, pl. aranyhalon és amuron, a klinikai tünetek nem jelentkeznek. Ez érthető is, mert a betegség kísérletesen csak a pontyokra oltható át. A koi és közönséges ponty különböző korosztályai egyaránt fogékonyak a betegség iránt, azaz más halfajokra, sem aranyhalra, sem amurra kísérletesen nem vihető át. A diagnózis a vírus izolálásával történik. Újabban az USA-ban a vírus kimutatására PCR technikát is alkalmaznak (*Hedrick* és mtsai 2000, *Gilad* és mtsai, 2001). A Németországban izolált vírus azonos volt az Amerikában kimutatott izraeli izolátummal. Hoffmann és munkatársai kívánatosnak tartják, hogy a koi herpes vírus okozta betegséget a bejelentésre kötelezett betegségek körébe vonják.

Teendők a betegséggel kapcsolatban

A hazai haltenyésztőknek éberen kell figyelni a pontyokat, és különös gonddal kell ügyelniük arra, hogy ez a Nyugat-Európában pusztító vírus ne kerüljön be hazánkba. A koi ponty ugyanis mint díszhal, engedéllyel bárki által behozható az országba. A vírus terjedésének fő lehetősége abban rejlik, hogy a díszhal tulajdonosa a beteg halat kihelyezi tóba vagy más természetes vízbe. Teszi ezt, mert a díszhal tartására ráunt vagy éppen abban a reményben, hogy a természetes közegben a már beteg hal meggyógyul. Ez azonban nem következik be, a beteg koi viszont a pontyokat megfertőzheti.

Amennyiben a pontyok a fent említett klinikai tüneteket mutatják, azonnal küldjenek vizsgálati anyagot az Országos Állategészségügyi Intézetbe (Budapest, XIV. Tábornok u. 2.), ahol a betegségre gyanús halat megvizsgálják, és a koi herpes vírus jelenlétét megállapítják vagy kizárják. A vizsgálathoz legalább 10 db agonizáló beteg hal szükséges. A mintát a területileg illetékes állatorvos által kiállított vizsgálati megrendeléssel kell eljuttatni az intézetbe.

A mintaküldés módja

A kisebb, 5–20 dkg-os egyedsúlyú beteg halakból, a vízzel kb. 1/3 részig töltött fóliazsákba 10 példányt kell helyezni. Ezután a zsákot a víz felszíne fölé rétegzett oxigénnel teljesen meg kell tölteni. Az oxigénnel feszesen töltött zsákot szivárgás mentesen kell lezárni. Az oxigén elszökése ugyanis a halak gyors fulladását okozza, majd az elpusztult hal – főként azok kopoltyúja – a vízben ázva hamarosan vizsgálatra alkalmatlanná válik.

Dr. Csaba György
osztályvezető
Országos Állategészségügyi Intézet
Hal és Méhkórtani Osztály

Piaci árak Németországból

	Nürnberg	München	Dresden
	kg/DM		
Ponty	8-12	18	-
Süllő	20-26	40	-
Csuka	20-26	-	-
Harcsa	20-28	-	-

(Forrás: Fisher & Teichwirt 2001. 10. sz.)

Az import halak és egyéb tengeri „étkek" kínálata és árai (Ft/kg) a budapesti piacokon 2001. év 43. héten (2001. október 22–26. között)

Polip	1950-2000
Tintahal	1700-1950
Tonhal és filé	850-1200
Hekk	750-1000
Makréla	550-700
Hering	410-540
Lepényhal filé	1700
Cápaszelet	1700
Héjas kagyló	1700-1800
Homár	3500-3600
Garnella	2100-2400
Tigrisrák	5000-6800
Királyrák	5800
Languszta	7000
Tengeri halfilé	950-1080
Tenger gyümölcse	1900-2000

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Halételekhez illő borok versenye

Jól sikerült a II. Édesvízi halak és a magyar borok harmóniájának országos versenye. A kétnapos rendezvény első napján a borok között folyt a verseny, míg másnap, október 18.-án a halételekhez kóstolták az arany- és ezüstérmet elért borokat. A halételekből hat kategóriát állítottak fel: a halpástétom, a füstölt halak, a halászlé, a sült hal, a főtt hal és a halpörkölt szerepelt az étlapon. Miután egy-egy bort több halételhez is neveztek a borászok, így több mint 50 bort kóstoltak a halételekhez. A bíráló bizottság két vezetője szerint az idei borok jobb minőséget képviseltek, mint tavaly, igaz a nevezett tételek száma is kevesebb volt. Ennek okát abban látják, hogy mind a borászokat, mind pedig a hallal és halétellel foglalkozó szakembereket érdekeltebbé kell tenni a verseny megrendezésében.

A verseny eredményhirdetésére november 14-én kerül sor. Összeállításunkban megszólal *Nyikos István*, a Magyar Borok Háza ügyvezető igazgatója, a két bíráló bizottság vezetője *Garamvári Vencel* és *Módos Péter*, s nem utolsó sorban *dr. Herpay Balázs*, a Magyar Borgazdaság Szövetség ügyvezető igazgatója, valamint *Balogh József*, a Hal Terméktanács elnöke.

Az étkezési kultúra része

A Magyar Borok Háza adott idén is otthont a versenynek. Nyikos István ügyvezető igazgató fontosnak tartja, hogy az általános kultúra részeként az emberek megismerjék, melyik étel és ital illik egymáshoz? Ma már egyre nagyobb az igény e tudomány iránt is, ám elsősorban azokat a szakembereket kell meggyőzni ennek fontosságáról, akik hivatásszerűen foglalkoznak a gasztronómiával. Manapság csak néhány étteremben ajánlanak bort, vagy más italt az ételhez. Az édesvízi halak és magyar borok harmóniájának országos versenye alkalmas arra, hogy a gasztronómiai tudásunkat fejlesszük. Sok esetben a borász sem tudja, hogy a bora milyen ételhez illik leginkább, így tehát neki is érdemes új ismeretekre szert tenni. A verseny segítség ahhoz is, hogy a borász és a halász felépítse üzleti marketing tervét.

A Magyar Borok Háza a hazai borászat egyik fellegvára, hiszen itt valamennyi hazai minőségi bor megtalálható. A halételekhez illő borok versenye szerves része a ház éves programjainak, hiszen nem csak a halakhoz, hanem például a sajtokhoz, vagy éppen a vadételekhez illő borok versenyét is megrendezik. Ezek a rendezvények alkalmasak arra, hogy az evés és az ivás művészetét közelebb hozzuk egymáshoz. Fontos, hogy e két terület felelősei együtt gondolkodjanak. Már csak azért is, mert a magyar bor még korántsem érte el azt a nemzetközi piaci pozíciót, amit megérdemelne. Igaz, hogy az elmúlt évtizedben a korábbiakhoz képest sokat léptünk előre, de még sok a tanulnivaló. A bormarketing tevékenységet azonban csak az tudja eredményesen végezni, aki a borokat is jól ismeri. Aki nem ismeri a bor lelkét, amely állandóan fejlődő élő anyag, hiszen minden évben változik, és a minősége függ a származási területtől, a borászt tudásától, az évjárattól, a napsütötte órák számától, az ne is kezdjen ebbe a munkába. A bormarketing tevékenység művészet, s ezt sajnos kevesen tudják ma Magyarországon.

A bírák tapasztalatairól a két vezetőt, Garamvári Vencelt és Módos Pétert kérdeztük. Garamvári Vencel az első napi borversenyről szólva elmondta, hogy kevesebb bor érkezett, mint tavaly. Ez annak tudható, hogy a tavalyi verseny eredménye nem ösztönözte eléggé a nevezőket arra, hogy több borral nevezzenek. Ez alatt azt érti a borász, hogy több publicitást, s némileg több értékesítési lehetőséget is kellene biztosítani a résztvevőknek. Sajnálatos, hogy a gasztronómia művelői sem használták ki azokat a lehetőségeket, amelyeket ez a borverseny nyújt.

Nem csak a fehér

A Módos Péter vezette bizottság az idén csak fehér borokat kóstolt és bírált. A 26 tétel erős, kiegyensúlyozott mezőnyt alkotott. Módos Péter úgy vélte, hogy az idei versenyt jobban készítették elő, így nem kerültek olyan borok a zsűri asztalokra, amelyek semmiképpen sem illenek a halételekhez. A 26 fehérbor közül hat aranyérmet kapott, s 8–10 ezüstérmet is kiosztottak. Az előzetes megállapodás szerint a halételekhez csak az arany- és az ezüstérmet nyert borokat kóstolták.

Voltak párhuzamos nevezések is, azaz egyes borokat több kategóriában is neveztek, tette hozzá Garamvári Vencel. Az ő által vezetett zsűriben az is megfogalmazódott, vajon nem kellene-e egy úgynevezett kategória nagydíjat, egy univerzális halbor díjat alapítani? Ezzel azt a bort díjaznák, amelyik minden kategóriában, mindegyik halételhez jól illeszkedik. Garamvári Vencelék kóstoltak olyan bort, amelyik megérdemelte volna ezt a díjat. Ezzel a gondolattal Módos Péter is egyetértett, hiszen a különféle halételekhez legjobban illő bor cím rangot ad.

Az íz harmóniát Garamvári Vencel szerint egyszerűbb megítélni, mint bort bírálni. A borász azt is cáfolta, hogy csak fehérbor illik a halételekhez. Számára nagy élményt nyújtott egy olyan vörös bor halételhez történő kóstolása, amelyik az előző napi borversenyen nem tündökölt. Módos Péter szerint már tavaly megdőlt az az elv, miszerint csak fehérbor illik a halhoz. A halászlé kategóriában például tavaly is egy vörös bor nyert, az idén pedig négy vörös bor versenyzett az elsőségért. Nem így a rozé, amelyből csupán egyet kóstoltak halételhez Garamvári Vencelék. A bírák szerint ez az egy rozé több kategóriában is megállta volna a helyét, ami jelzi, hogy egy jól eltalált, friss, ropogós rozé, amely nem túlságosan savas, de elegáns, gyümölcsös ízű, az rendkívül jó kísérője a halételeknek.

Cél a fogyasztás növelése

A Magyar Borgazdaság Szövetségnek is fontos eseménye a hal és a bor közös kóstolását, összevetését. Ennek az a magyarázata, hogy mind a Haltermosz és Hal Terméktanács, mind pedig a borszövetség egyetért abban, hogy két olyan ágazatról van szó, amely arra hivatott, hogy jelentősebb szerepet töltsön be a hazai élelmiszeriparban, -termelésben, és a lakosság fogyasztásában. Dr. Herpay Balázs, az MBSZ ügyvezető igazgatója szerint a fehérje dús halételek és a mértékletes borfogyasztás szerves része a kultúrált étkezésnek. S miután mindkét termékből alacsony a fogyasztási szint, ezért a fogyasztás növelése érdekében összefogott a két szövetség.

Balogh József, a Hal Terméktanács elnöke a történelmi múltat idézte, amikor azt hangsúlyozta, hogy a hal és a bor mindig is kísérői voltak egymásnak. Ám napjainkra feledésbe merült a halétel sokszínűsége. A közelmúltban elindult egy folyamat, amelynek révén még csak a beavatottak – halászok, borászok – ismerik a hal és a bor kapcsolatának fontosságát, eredményeit. Éppen ezért 2002-ben szélesebb rétegben kívánják a halat és a bort reklámozni, mégpedig úgy, hogy jövőre megrendezik a hal évét. Valamennyi rendezvényen hangsúlyt kap a halételekhez illő borok versenye is.

H. Gy.

Évadzárás Jászkiséren

Nem kísérte szerencse azokat a horgászversenyzőket, akik Jászkiséren, október 6-án a Silurus Bt. Horgásztaván versenyeztek. Nem azért, mert nem volt elegendő hal a tóban – erről Borbély Gyula, a Bt. Ügyvezető igazgatója gondoskodott – hanem az időjárás nem kedvezett. Bizonyítja ezt az is, hogy a verseny után több versenyzőnek jelentős zsákmány akadt a horgára. Hiába, a horgászáshoz szerencse és tudás is kell. A tudást egyébként a jászkiséri tavaknál egész évben csiszolhatják a horgászok és a versenyzők is, mivel egész évben jöhetnek a csendes sport szerelmesei. S jönnek is, különösen a három, kiemelt rendezvényre, hiszen tavasszal, a nyitó versenyen, majd a pontyfesztiválon és az évzáró horgásztalálkozón százával jönnek a vendégek, kutyástól, családostól, mindenestől.

Az október elejei rendezvény nem jelenti az év végét, hangsúlyozta *Borbély Gyula*. Tovább folyik a horgászat, a szezonális újdonságokkal bővülve, hiszen csuka, süllő és pisztráng is vár a megfogásra. Csupán csak karácsony este tartanak zárva, ekkor a családi ünneplésre összpontosít mindenki, persze az ételek között a hal is szerepel. Jó néhány család asztalára éppen a jászkiséri tavakból kifogott, és elkészített halat tálalják fel. S nem csak a horgászcsaládok élvezhetik a hal jó minőségét, hiszen a 180 hektárnyi tófelületen sokkal több halat tartanak, mint amennyit a horgászok kifoghatnak. A jászkiséri tavakból a horgászok a termelt hal 30–40 százalékát fogják ki, bár a horgászatból, kiegészítő szolgáltatásokból származó árbevétel meghaladja a Bt. árbevételének felét. A Silurus Bt. egyre több halat értékesít horgászegyesületek számára is, mivel az elmúlt két-három évben kialakult a bizalom a termék iránt.

Mindezzel együtt a horgászturizmus a kulcsszó a vállalkozás életében. Borbély Gyula jól tudja, hogy a horgászturizmus jelentős tőkeerőt kíván a tógazdától, hiszen nagymértékű beruházásokat kell megvalósítani ahhoz, hogy még vonzóbbá tegyék környezetüket. A beruházás hosszabb távon megtérül, bár a horgászturizmus igényeit nehéz úgy kielégíteni, hogy a termelési tevékenység se szenvedjen hiányt. Ha az arányokat sikerült egyensúlyba hozni, akkor a két tevékenység jól kiegészíti egymást. A jászkiséri tavakon minőségi horgászturizmussal kívánnak foglalkozni, még az évről évre egyre növekvő látogatói létszám mellett is. A már meglévő épületek mellé jövőre egy konferenciatermet is felépítenek, ahol akár 400–500 ember is kényelmesen megebédelhet, leülhet beszélgetni. S itt nem csak horgászeseményekre kerülhet sor, hanem más rendezvények megtartására is. Egyfajta szellemi központot szeretnének létrehozni. Borbély Gyula úgy fogalmaz, hogy az volna a szerencsés, ha a horgászturizmus a halászatban elfogadott lehetőség lenne országos szinten is. Ez új ismereteket kíván, ezért létrehoznak két központot Magyarországon – egyet nyugaton, egyet pedig keleten, itt Jászkiséren – amely mintául szolgál a többi gazdaságnak arra, hogy milyen irányba érdemes elmozdulni, milyen fejlesztéseket érdemes megvalósítani ahhoz, hogy ez jól is működjön. A horgászat és a halászat különbözik egymástól, mondhatni két szakma, aminek mélységeit érdemes feltárni.

Borbély Gyula jól tudja, hogy a horgászturizmus jelentős tőkeerőt kíván a tógazdától, hiszen nagymértékű beruházásokat kell megvalósítani ahhoz, hogy még vonzóbbá tegyék környezetüket.

Visszatérve a tőkeerőre: a tógazda elárulja, hogy mindazt a fejlesztést, amit a vendég láthat, saját erőből hozták létre. Állami támogatást nem kaptak. Talán Borbély Gyula tevékenységének is köszönhető, hogy ma már az FVM-ben másként állnak a horgászturizmus fejlesztési kérdéseihez, belátták a minisztérium munkatársai is, hogy a falusi turizmus szerves részévé tehető a horgásztatás is. A vidékfejlesztési koncepciók között ma már szerepel a horgászturizmus is, s bár az előírások szigorúak, de 50 százalékos támogatás elnyerhető egy-egy pályázathoz. A Gazdasági Minisztérium által menedzselt Széchenyi programban ugyancsak helyet kapott a horgászturizmus fejlesztése.

Igaz, az utóbbi években már él néhány hasznos beruházási, fejlesztési, tenyésztési támogatás, ám ez kevés. A halászat évi 200–300 millió forintos támogatással jobban boldogulna, miközben a hazai piacon is átrendeződnek az erővonalak.

Az évadzáró halfőző versenyének bíráló bizottságában *dr. Kis Zoltán*, az SZDSZ országgyűlési képviselője is helyet foglalt. Bár a jászok fő étele a birkapörkölt, az országgyűlési képviselőnek – a saját bevallása szerint – egészen bensőséges kapcsolata alakult ki, lévén hogy 1969 óta a jászberényi Vasas Sporthorgász Egyesület tagja. Ez persze nem jelenti azt, hogy rendszeresen horgászik is, de időnként a társadalmi munkában részt vesz, mivel ez egy baráti társaság is. Ami a Jászságban lévő horgászatot illeti, az elmúlt tíz évben – s ez örvendetes – idegenforgalmi látványosságként is megjelent. Számos olyan létesítmény van, amely visszajáró vendégkört vonz, hiszen a sportolás mellett a család is gazdag élménnyel távozik.

Kis Zoltán jól ismeri a jászkiséri tavakat is, mivel ha teheti, eljön családjával. Borbély Gyulával több mint tíz éves a kapcsolata, s amióta sportolásra is alkalmasak a tavak, hét végeken eljön ide a Kis-család. Annál is inkább, mert alig 20 kilométerre, Jászszentandráson lakik a képviselő. S nem is elsősorban a halfogás élménye vonzza a családot, sokkal inkább az az összetartó, baráti társaság, amely az évek során itt kialakult. Lám, erre is jó a horgászturizmus. Ám az nem nevezhető horgászturizmusnak, ha valaki egy bányatavat kinevez horgásztónak, s minden infrastruktúra nélkül csak szedi a belépőjegyet, s kifizetteti a kifogott halat. A gyors haszonszerzés e módja tönkreteszi a környezetet. Minőségi szolgáltatás nélkül hosszú távon nem lehet eredményesen gazdálkodni. Kis Zoltán úgy véli, hogy a horgászat, a halászat azon túl, hogy jelentős társadalmi szervező erő, óriási gazdasági érték is. Azon túl, hogy a sporthorgászatnak Magyarországon több százezres tábora van, s a vízfelület, amelyen igazán komfortosan űzhetik e sportot, szűkül. Csupán néhány, hagyományos horgászparadicsommal büszkélkedhetünk, ám ezeket sem úgy gondozzuk, hogy az a horgász érdekeit szolgálná.

A hal gazdasági jövőjével kapcsolatban a képviselő kifejtette: növényevő halainknak jelentős piaci konkurenciával kell szembe nézniük az európai piacon. Ha tagjai leszünk az Európai Uniónak, a ragadozóhalak termelését kell felfuttatni. Az ázsiai országokban pedig a törzsállomány-exporttal lehet sikerünk. Ám ez külön tenyésztési, szakmai vonalat képvisel. Kis Zoltán arra is figyelmeztet, hogy a sporthorgászatot és a haltermelést nem szabad összekeverni. A haltermelés támogatása állami feladat, bár a támogatási lehetőségeket korántsem használta még ki az agrártárca. Igaz, az utóbbi években már él néhány hasznos beruházási, fejlesztési, tenyésztési támogatás, ám ez kevés. A halászat évi 200–300 millió forintos támogatással jobban boldogulna, miközben a hazai piacon is átrendeződnek az erővonalak. A képviselő szerint 20–25 cégnél több nem fog hosszú távon megmaradni, de ez elegendő is lesz arra, hogy a hazai haltermelést jó színvonalon, elegendő mennyiségben elvégezze.

H. Gy.

Agronómusok Dinnyésen

2001. október 4-én Agárdon, a Csutora Étteremben tartotta szokásos őszi agronómusi összejövetelét a Haltermelők Országos Szövetsége. Az ülésen szó esett a beküldött termésbecslések értékeléséről, a tagszervezetek beszámolóiról, illetve az érdekképviseleti munka aktuális kérdéseiről.

Elsőként *dr. Balázs László*, a Halászati Terméktanács igazgatója tájékoztatta a megjelenteket a beküldött termésbecslések eredményeiről, összehasonlítva azokat a 2000. évi adatokkal. Mivel erről a témáról a Halászati Lapok előző számában már beszámoltunk, ezért az eredményeket nem kívánjuk újból részletezni. (Az adatok letölthetők a Szövetség honlapjáról a www.haltermosz.hu címen.)

A tagszervezeti beszámolók során számos téma került megvitatásra.

Egyetértés volt abban, hogy a nyári halászat rendkívül hasznos a piac szempontjából, hiszen biztosítja a folyamatos ellátást, ami pl. a nagy áruházláncokba való beszállításkor alapvető követelmény.

Az idei évben a támogatások kifizetésének, valamint a halászati vízterületekre benyújtott pályázatok elbírálásának késlekedése okozott problémát a halgazdáknak.

A Halászati Terméktanács és a Haltermelők Országos Szövetsége elnökségének nyíregyházi találkozóján megállapított ajánlati árak tekintetében megoszlottak a vélemények. A tároló kapacitással nem rendelkező gazdaságok általában az ajánlati ár alatt tudják értékesíteni halállományukat.

Számos gazdaságnál jelentős problémát okoz a nyári aszály, illetve vízhiány. A szükséges vízmennyiség felhasználásáért hatalmas összegeket fizetnek a tógazdák a Vízügyi Hivatalnak.

Külön problémaként fogalmazódott meg a tatai (az országban egyetlen) halász szakmunkásképzés tekintetében a tanulói utánpótlás hiánya. A tatai Jávorka Sándor Szakmunkásképző vezetője kérte a halgazdákat, hogy segítsenek a diákok beiskolázásában. Olyan tanulók jelentkezését várják, akik 2002. júniusában fejezik be a 10. osztályt.

Az érdekképviseleti munka kapcsán elsőként *dr. Csoma Antal*, a szövetség elnöke számolt be a szakminisztériumnál történt megbeszélések eredményeiről. A halászati ágazat képviselői tájékoztatták az illetékeseket a halászat helyzetéről és problémáiról, valamint a jövő évre tervezett marketing akciók végrehajtásáról. A természetes vízi halászatot érintő kérdésekben ígéretet kaptak arra, hogy hamarosan folytathatja munkáját a Halászati Szakbizottság, és aláírásra kerülhetnek a halászati vízterületek haszonbérleti jogára vonatkozó szerződések.

Szabó Róbert, a Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság vezetője beszámolt a 2001. évi weitrai konferenciáról.

Ezt követően *Kutasy Gabriella*, a szövetség munkatársa számolt be a Pontytenyésztő Tagozat idei tevékenységéről, valamint a marketing tevékenység jövő évi folytatásáról.

Bardócz Tamás, a Szövetség munkatársa az informatikai rendszer fejlesztésével kapcsolatosan elmondta, hogy a szövetség tervei között szerepel egy olyan internetes hálózat kiépítése, amellyel segíti a tagok adatszolgáltatását.

Végül *dr. Orosz Sándor* igazgató egy közérdekű bejelentéssel zárta az agronómusi értekezletet, mely szerint a szövetség tisztújító közgyűlését (2001. december 7.) megelőzően két helyszínen regionális taggyűlést tart. A taggyűlések helye és ideje: Szajol – 2001. november 14., Székesfehérvár – 2001. november 15.

K. G.

BS FARM – HACCP rendszer

Mint a Tisza vonulatán végig, így Kisköre környékén is a természetes vízi halászat több évszázados hagyományra tekint vissza. Ebből fejlődött ki mintegy négy évtizede egy csaknem 200 hektáros intenzív halgazdaság, ahol 1993-ig szövetkezeti keretek között, ezt követően pedig a BS FARM Mezőgazdasági, Halászati és Kereskedelmi Részvénytársaság tulajdonosi felügyeletével végzik szakmai munkájukat.

A tulajdonosváltást követően jelentősen megnőtt a közvetlen termelést szolgáló beruházások, felújítások, rekonstrukciók mértéke (új tavak, utak építése, tápláló és lecsapoló csatornák, teleltetők, lehalászó helyek felújítása korszerű műszaki, kiszolgáló berendezések telepítése).

Ezen beavatkozások eredményeként javultak a haltermelés eredményei, a méreteknek megfelelően nőtt a piaci részesedés és a partnereik száma is folyamatosan gyarapszik. A termelés feltételeinek javítása, a piaci igények és az új kihívások (az uniós csatlakozásra való felkészülés) a magyar halászat további fejlődési irányát a minőségi termék előállítás felé orientálják. Ennek a garanciákat is magában foglaló üzemi megnyilvánulása a minősített végtermék előállítása a nemzetközileg elfogadottan működő élelmiszerbiztonság követelményeinek való megfelelés.

Mintegy kétéves előkészítő munkával, külső szakemberek bevonásával, a haltermelés piaci pozícióinak további javítása és a vevők magasabb szintű kiszolgálása érdekében döntöttek a cég vezetői a HACCP (Veszélyes Kritikus Szabályozási Pontok) élelmiszer biztonsági rendszer kiépítése mellett. A vonatkozó előírásoknak megfelelően, részletesen áttekintették a piaci hal előállításának folyamatait, a folyamatlépéseket, a specialitások figyelembe vételével folyamatában rögzítettük. Az egyes folyamatépítések során felmerülő veszélyek (biológiai, kémiai, fizikai, egyéb veszélyek) és veszélyforrások (takarmány, víz stb.) gondos elemzésével, valamint az elkerülésüket szolgáló, idáig is alkalmazott szabályozó intézkedések számbavételével kerültek kijelölésre azok a folyamatlépések (kritikus szabályozási pontok), amelyek esetében különös odafigyelést, dokumentált felügyeletet igénylő tevékenységet kellett meghatározni a szóba jöhető élelmiszer biztonsági veszélyek elkerülése érdekében.

A termelő folyamat áttekintése, az aláírásra kerülő szabályozó intézkedések meghatározása egyúttal szükségessé tette a tevékenység írásos szabályozóinak (munkaköri leírásnak, technológiai-, állategészségügyi- és egyéb munkautasításoknak) a felülvizsgálatát, szükség szerinti módosítását, illetve a hiányzó dokumentumok elkészítését is.

A rendszer kiépítésével párhuzamosan az érintett munkatársak célirányos képzést kaptak a biztonságos élelmiszer előállításhoz szükséges alapvető ismeretekből, illetve a konkrét tevékenységek pontos végrehajtásáról szóló előírásokról.

Az élelmiszer biztonsági rendszer kiépítését és bevezetését követően született meg az elhatározás arra vonatkozóan, hogy ennek talaján és az elkészült szabályozások felhasználásával – túlmenően a konkrét termelési tevékenységen – a szervezet egész működését felölelő, az ISO 9000 sorozatú szabványokon alapuló minőségirányítási rendszer kerüljön kialakításra. A minőségirányítási rendszert a HACCP élelmiszer biztonsági rendszerrel integrált módon alakították ki, felhasználva a már meglévő dokumentumokat és elkerülve a párhuzamos szabályozást. A minőségirányítási rendszer keretében szabályoztuk – többek között – a vevőkkel való kapcsolattartás, a szerződéskötés, a beszerzések, az erőforrásokkal való gazdálkodás és a karbantartások folyamatait, valamint megteremtettük a legfontosabb tevékenységek folyamatos ellenőrzésének rendjét.

A kialakított rendszerek biztosítják a folyamatok teljes körű dokumentáltságát, nyomonkövethetőségét a vezetők és a tulajdonosok számára, egyértelműen rögzítik valamennyi munkatárs felelősségét, hatáskörét a tevékenységek során.

A természeti erőforrások védelme

A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetség (SZNSZ) halászati szervezete (korábban bizottsága) végrehajtó bizottsági és plenáris ülést rendezett október 13–14. között, míg 15-én a hal- és haltermékek kereskedelmének világ szimpóziumát is megtartották Dél-Koreában, Szöulban. Dr. Csoma Antal, a Haltermelők Országos Szövetségének elnöke a halászati szervezet alelnöke, így természetes, hogy jelen volt az eseményen. A plenáris ülésen záródokumentumot fogadtak el, amelyben a halászati termelés – benne az édesvízi és a tengeri – problémáinak megoldására tettek javaslatokat.

Örömteli, hogy olyan országok is jelen voltak, képviseltették magukat, amelyek korábban nem vettek részt a halászati szervezet munkájában. Példaként Oroszország, az Egyesült Államok, vagy éppen Vietnám is említhető, amely egyre nagyobb haltermelői körrel rendelkezik. A szervezet ülésén a nemzetek beszámolóiból kiderült, hogy minden jelenlévő országban igen komolyan foglalkoznak a halászat fejlesztésével, hiszen a népélelmezésben betöltött szerepe a halnak sokkal nagyobb, mint nálunk, Magyarországon. Különösen fontos a Távol-keleti országokban, Japán, Koreában, Fülöp-szigeteken, Malajziában, s ezekben az országokban lényegesen nő azon területek nagysága, ahol a tengeri és az édesvízi aquakultúrát egyaránt fejlesztik. A plenáris ülésen – akárcsak a világ szimpóziumán – a kereskedelmi problémákról sok szó esett, hiszen a világtengerek lehalászási szintje már elérte a 76 százalékot. Ez bizonyos korlátozások bevezetésének szükségességét jelzi. Ugyanakkor az export-import kérdése is meghatározó egyes országok életében, ám a hosszú távú termelés érdekében korlátozni kell a kereskedelmet. Tapasztalatok szerint az importáló országok igénye egyre nő, az exportáló országnak viszont gátat kell szabnia a termelési kényszernek, ugyanakkor a saját, minőségi termelés védelme is előtérbe került.

Nyilatkozat

A Japán Halászati Szövetség, a Japán Haltermék Importőrök Tanácsa és a Koreai Halászati Szövetség által rendezett Nemzetközi Hal és Halászati Termék Kereskedelmi Fórum résztvevői megállapodtak az alábbiakban.

Minden lehetőséget felhasználnak, hogy kormányaikat és az illetékes nemzetközi szervezetek (FAO, WTO, UNEP, OECD, APEC) arra ösztönözzék, hogy intézkedéseikkel segítsék az igazságos és egyenlő esélyeken nyugvó hal és halászati termék kereskedelem elősegítését a WTO következő miniszteri értekezletén. E tevékenységek célja, hogy az értekezlet nyomán olyan nemzetközi megállapodások szülessenek, amelyek nyomán a halászok nem szenvednek tevékenységüket sújtó intézkedésektől.

A résztvevők közös akaratukkal egyezőnek fogadták el, hogy:

1. Fenntartható Halászati Erőforrás Megőrző és Tervező rendszer bevezetése

A FAO felmérései szerint a világ halkészletének mintegy 76%-a teljesen kiaknázott, túlhalászott vagy csökkenő. Ezért szükséges, hogy olyan nemzetközi kereskedelemszabályozó rendelkezések szülessenek, melyek hozzájárulnak a halászati források fenntartható használatához.

A cél az, hogy egy olyan állomány megőrzési és tervezési rendszer kerüljön kialakításra, amely magába foglalja a FAO Világélelmezési Csúcstalálkozó (Róma, 1996) a Kyotoi Egyezmény (Kyoto 1995) valamint a FAO Felelősségteljes Halászati Gyakorlatának ajánlásait.

Mint haltermelők, a szimpózium résztvevői megkívánják, hogy a WTO olyan kereskedelmi intézkedéseket hozzon, melyek szilárdan alátámasztják a halászati természeti erőforrások megőrzésének munkáját.

2. A kereskedelmi szabályozásba beépítendő főbb pontok:

(1) A szükséges a megfelelő határellenőrzések beépítése a kereskedelmi szabályozásba.

A hal és halászati termékek tekintetében az exportáló országok maguk döntik el, hogy exportálnak vagy sem, míg az importőröknek nincs meg ez a választási lehetőségük, nekik biztosítani kell a piacokhoz való hozzáférést. A jelenlegi szabályozás szerint a piac szabályozó intézkedések csökkentésének követelménye az, amely hátrányos helyzetbe hozza az importáló országokat jogaik és kötelezettségeik tekintetében.

Minden nemzet természetes igénye, hogy védje saját termelőinek jogos érdekeit. Ezek szerint a nemzeti határokon megvalósuló megfelelő intézkedéseket, melyek összhangban vannak a nemzetközi kereskedelmi és környezetvédelmi intézkedésekkel, jogos eszközökként kell elismerni.

A kizárólag ökonómiai szempontokat figyelembe vevő nemzetközi hal és halászati termék kereskedelmi egyezmények, megteremtik a veszélyét annak, hogy a piac résztvevői a profit növelése érdekében illegális eszközöket alkalmazzanak, és ne fizessenek forrás megőrzési és fenntartási költségeket.

A jogszerűtlen halászati eljárások zavartalan folytatása nem csak a világ fenntartható halászatára vonatkozó konszenzusával ellentétes, de ösztönzi is a jövedelmező illegális halászatot.

Továbbá, magától értetődően a jogszerűtlen eszközök alkalmazása igazságtalan piaci viszonyokhoz vezet, mely jelen megállapodás tárgya is.

Ezért sürgetjük nemzetközi intézkedések bevezetését, mint például a Nemzetközi Akcióterv az Illegális és Szabályozatlan Halászat Visszaszorítására egyezmény további támogatása az illetékes nemzeti hivataloktól.

(2) A halászati szektor sokrétű feladatainak és az életképes halászatnak biztosítása

A halászat a világ népességének egyik legjelentősebb fehérjeforrása és az élelmezési szerepén kívül a halászati szektor számos további funkcióval rendelkezik a társadalmi és a gazdasági élet több területén, mint például munkaadó vagy a vidéki térségek gazdasági és társadalmi fenntarthatóságát, tehát a WTO szabályozásnak biztosítania kell az importáló országok számára a lehetőséget, hogy piacvédelmi intézkedéseket hozzanak.

(3) Halászati támogatások lehetősége

Napjainkban néhány ország azt állítja, hogy a halászati támogatások fokozzák az erőforrások túlzott mértékű kihasználását és torzítják a kereskedelmet ezért megszüntetendőek. Jóllehet, meg kell jegyezni, hogy számos támogatás kedvezően hat a halászati erőforrások megőrzésére és fenntartható használatára, mint például a hal források szaporítását és a halászati kapacitás csökkentését támogató intézkedések. Következésképpen több és mélyebb vizsgálat szükséges ahhoz, hogy megállapíthassuk a túlzott tőkeigény, a felesleges kapacitások és a halászat valamint a halászati termékek kereskedelme közötti összefüggéseket.

Álláspont a nemzetközi kereskedelmi tárgyalásokon. Fontos, hogy a liberalizált piaci irányelvek és egyéb gazdasági rendelkezések hatásait felmérjük, hogy biztosítható legyen azok hosszú távú megvalósítása. Elvárjuk, hogy a kormányok folyamatosan tájékoztassanak a halászati szektort is érintő folyamatokról, és messzemenően támogassák törekvéseinket. Ajánljuk, hogy az olyan nemzetközi szervezetek, mint a FAO vagy az UNEP stb. technikai segítsége és szakmai véleménye segítse a gazdasági tárgyalásokat.